

Førstehjelp til hund både hjemme og langt til fjells.

Foredrag av Roy Leirvik

Veterinær ved Dyrlegene på Kirkestua Elverum

Sårskader hos hund

Sårheling kan skje på to måter, enten ved primær eller sekundær heling.

Primær heling oppnåes ved at såret syes og gror raskere og bedre, og med et finere kosmetisk resultat enn sekundær sårheling.

Sekundær sårheling vil si at et sår gror av seg selv ved at kroppen selv må fylle igjen skaden. Et blodkoagel er første ledd i denne prosessen.

Kuttsår:

Når bør du kontakte veterinær og hva kan du gjøre selv.

Et sår gror best hvis det syes innen 6 timer etter at skaden oppstod. Hvis såret er eldre en dette må vi lage nye sårkanter for at det skal gro bra nok.

Et sår bør vanligvis syes hvis det trenger igjennom huden. Dette kommer selvfølgelig an på hvor stort såret er. En tommelfingerregel : ville du ha sydd såret hvis det var du som ble skadet?

Hvis det bare er et skrubbsår eller lite kuttsår kan såret i de fleste tilfeller behandles med lokal desinfeksjon og salve. I tillegg bør såret beskyttes slik at hunden ikke slikker på det. Slikking kan medføre at såret blir større og infisert. Bruk derfor t-skjorte, halskrage, sokker og lignende.

Husk at et lite stikksår etter f. eks. et bitt kan være lite på overflaten og stort under. En bittskade blir i de aller fleste tilfeller infisert og må behandles. Eksempel hjortehund med sår på halsen.

Hvis såret sitter i nærheten av eller over et ledd må veterinær kontaktes. Leddinfeksjoner er alltid alvorlige!!

Åpne sår hvor det kan være skader på muskulatur, sener eller nerver bør undersøkes av veterinær. Eksempel schæfer med kutt på bakben.

Sår som oppstår i områder med mye bevegelse, f. eks. i hasebøyen kan bruke svært lang tid på å gro, av og til opptil 2 mnd i de verste tilfellene. Bandasjer.

Sår i nærheten av øyne må alltid vurderes nøye. I slike tilfeller er det vanlig at hunden har fått skade på

hornhinna også. Undersøk øyet nøye med godt lys.

Ha med deg bandasjemateriell på tur, og gjerne noen ekstra potesokker. Et sår som skal gro godt må ALLTID renses godt. Sår på kroppen kan dekkes ved å sette på en T-skjorte. Sårene renses to ganger daglig inntil det ser tørt ut.

En skade som blør mye bør bandasjeres og stases før avreise til dyrlegen. Ved sprutblødning er det ikke noe problem å stase blødningen i opptil en time.

Sår på enkelte kroppsdeler blør mer enn andre, typisk ører og hale. Ofte må ørene bandasjeres inntil hodet for at hunden ikke skal riste på seg mer blødning. Ved haleskader må man være forsiktig med bandasjeringen slik at denne IKKE blir for stram. Da kan det gå koldbrann i den delen av halen som sitter lengre ut enn bandasjen. Bandasjen må da tapes fast med sterk tape, UTEN at det strammes noe til, bare legge tapen inntil pelsen.

Våteksem:

Dette er en overfladisk hudinfeksjon hvor huden som et resultat av infeksjonen blir fuktig og lukter vondt. En liten flekk på 0,5 cm kan i løpet av 12 dager bli 10-20 cm i diameter i de mest hissigste tilfellene. Den vanligste bakterien som forårsaker dette kalles Stafylokokkus Intermedius, og finnes i hundens normale hud-flora til enhver tid, og slår ut i en infeksjon når anledningen byr seg.

Hvis du kommer tidlig nok i gang med behandlingen går dette vanligvis bra.

Barber bort all pels der såret er og barber ca. 1 cm ut på frisk hud rundt hele såret. Rens med sprit første gangen. Deretter renses såret to ganger daglig med pyrisept eller klorhexidin til det er tørket. Hvis du har antibiotikasalve kan dette benyttes.

Våteksem klør veldig. Pass derfor på at hunden ikke klør på seg større sår enn det den allerede har.

Vær obs på om hunden har parasitter. Allergi og feilfôring kan resultere i dette.

Tilførsel av Omega 3/ fiskeolje til hunder med tilbakevendende problemer med våteksem kan redusere problemet betraktelig.

Halthet:

Halthet hos hund kan være akutt eller kronisk halthet.

Akutt halthet kan skyldes bl.a. kloskade, kuttsår, seneskade, muskelskade, leddskade og brudd.

I de tilfeller du ikke finner en åpenbar årsak til haltheten er moralen at hunden skal få hvile til den er bra.

Deretter økes mosjonen gradvis uten at hunden skal bli halt på nytt.

Kloskade:

Den løse delen av en skadet klo må fjernes.

Hvis ikke blir den liggende å irritere hud og klo-ben og det samler seg opp puss under den løse kloa.

Legg på desinfiserende omslag med pyrisept i 6 timer.

Deretter pass på at hunden ikke slikker på såret.

Ny spray på markedet som desinfiserer og forhindrer slikking(Coithivet)

Seneskade:

Vanskelig diagnose å stille i enkelte tilfeller.

Tar alltid lang tid før hunden blir helt bra.

Alfa omega å holde hunden i ro i minst 3 uker eller inntil den ikke halter mer. Noen må bandasjeres.

Deretter forsiktig opptrening.

Vanligste er bicepsseneskade. Blir ofte invalidiserende.

Muskelskade:

Gjelder det samme som ved seneskade, men tar ofte kortere tid før hunden blir helt bra. Noen må bandasjeres.

Leddskade:

Typisk forstuvning.

Skyldes overtramp eller slag mot ledd.

Håndrotleddet er det skumleste leddet.

Alltid ta det rolig med hunden inntil den er haltfri.

Deretter gradvis opptrening.

Kan bli forkalkninger etter hvert hvis hunden ikke får nok ro.

Bruddskader:

Et brudd er en total overrivning av knokkelvev.

En sprekk er ofte forstadium til brudd og gir tydelig halthet.

Ved mistanke om brudd skal alltid veterinær kontaktes.

Førstehjelp består i å stabilisere bruddet.

Oppskrift stabilisering: Bomullsbandasje innerst for å polstre, deretter avstivende materiale, ytterst legges bandasje.

Spjelkingen skal alltid dekke over det ledd som er over og under bruddet, hvis ikke blir det bevegelse i bruddet.

Øyeskader:

Hvis hunden har vondt i bare et øye er dette vanligvis verre enn hvis hunden har vondt i begge øyne.

Typiske symptomer på øyeproblem er kniping, rødt øye, rennende øye og forskjell i pupillstørrelse.

Bør alltid taes alvorlig og alltid undersøkes av veterinær så fort som mulig.

Ved hornhinneskade skal det aldri brukes kortisondråper på øyet. Lys derfor alltid godt på det øyet som er vondt og se etter fargeforandring, ujevnheter eller blodkar på hornhinna.

Rens øyet godt. Hvis langt unna veterinær kan det gis øyesalve med antibiotika på øyet. Bruk aldri vanlig sårsalve.

NB: rødt øye og forskjell i pupillstørrelse er alltid alvorlig!

Hoggorbitt:

Skjer vanligvis på solvarme dager.

Oftest bitt i hodet eller på frembena.

Mest alvorlig å bli bitt på bena.

30 % av bittene er såkalte tørre bitt, altså ufarlige.

Kraftig hevelse og smerte er vanligste symptomer.

Veterinær bør alltid kontaktes pga fare for sjokk, organsvikt og infeksjon.

Regel nr 1 er å alltid holde hunden mest mulig rolig ved bitt i bena. Hunden bør bæres og ikke stresses unødvendig mye.

Hoggormtabletter er **ikke** motgift, de bare utsetter eventuelle komplikasjoner, dvs. du kjøper deg kanskje litt tid før du kommer til veterinær.

Komplikasjoner som kan oppstå på sikt er kronisk nyresvikt, hjernehinnebetennelse og betennelse i flere ledd.

Hvis en hund er i dårlig form etter hoggormbitt gis det vanligvis motgift hos veterinær

Jaktødem:

Årsaksfaktorer er usikre. Ser at enkelte raser er mer utsatt.

Hunden skal alltid taes ut av aktivitet inntil den er frisk og puster normalt.

Noen hunder kan aldri brukes for fullt igjen. Noen hunder må legges i oksygentelt.

Akutt oppkast og diare: Kan skyldes bl.a. virus, forråtnet mat, stress og fremmedlegeme.

Hvis flere hunder samtidig, oftest virus.

Alltid faste hunden i 24-48 timer.

Deretter diettmat(kylling, ris, loff,) i små porsjoner flere ganger daglig til magen er stabil. Gi gjerne kulturmelk eller biola.

Hvis du ikke gidder å lage mat selv finnes diettfôr hos veterinær som fungerer svært bra..

Zoolac og Prokolin finnes hos veterinær.(Bakterier på boks)

Det er anbefalt å bruke spesialfôr i 2-4 uker for å redusere faren for fôrallergi/-intolleranse etter en magesjau. Deretter gradvis overgang til vanlig fôr.

Største faren ved diare og oppkast er **uttørking**. Hunden blir da tørr på slimhinnene i munnen og får stående hudfold på hodet.

Hunden må da få vann, minst **0,6-1 dl/kg/døgn**.

Ved oppkast: gi hyppige små mengder med **romtemperert** vann for å unngå at hunden kaster opp vannet. Hvis hunden likevel kaster opp og begynner å bli slapp og uttørket, kan det gis vann med sprøyte i endetarmen. Små mengder om gangen.

Det finnes i dag pulverblandinger som røres ut i vann som er ment til bruk på diarehunder.

Ellers et lite tips om næringstilskudd. Royal Canin har kommet med Convalescence Support til bruk ved lang, hard aktivitet. Fåes hos veterinær.

Magedreining:

Magesekken dreier seg rundt 180-360 grader.

Årsakene er ikke klarlagt fullstendig, men man har sett følgende:

Vanligst hos hannhunder.

Vanligvis dybbrystede hunder og store hunderaser.

Skjer oftest sent på kvelden eller om natta.

Stress mistenkes å være en av årsakene.

Feil fôring kan være en årsak.

Heller ikke dette er dokumentert.

Bedervet mat.

Mistenker at dette kan skyldes svikt i magesekkenes nervesystem som ikke kontrolleres av hjernen.

Forebygging:

Flere måltider per dag.

Fersk mat.

Fysisk aktivitet før 2 timer før eller etter 2 timer etter fôring.

Fare for tilbakefall.

De som overlever i 4 dager har god prognose.

Må ofte stå på spesialfôr resten av livet og fôres flere ganger daglig.

Prognosen er betydelig bedre hos hunder som kommer tidlig til operasjon.

Symptomer:

Kaster opp slim, men ikke mageinnhold. Evt. brekker hunden seg uten at noe kommer opp i det hele tatt.

Bli slapp, urolig står ofte med krummet rygg.

Stor buk eller bakre brystkasse.

Noen hunder stikker av eller gjemmer seg.

Tiltak:

Mistanke om magedreining, ring veterinær med en gang.

Sett på blålys!

Legge ned mageslange via munnen. Denne må ikke presses hardt ned hvis det er motstand.

Er du langt unna kan du stikke hull på magesekken med sprøyte eller syl eller kniv. Men dette er bare midlertidig hjelp og gjøres bare hvis hunden virkelig er syk.

Forgiftning:

Mange ulike forgiftninger kan oppstå. I gamle hus med blytapet eller blyinnlegg i dører kan hundene bli blyforgiftet ved å tygge på dette. Dette er sjelden.

Vanligere med rottegiftforgiftning. Hvis du er langt unna veterinær gis ca.1 teskje salt bak på tunga for å få hunden til å kaste opp. Før du gir saltet lønner det seg å fôre hunden slik at den har mer å kaste opp.

Gi alltid fri tilgang på drikke etterpå.

Frostvæskeforgiftning er også vanlig. Typisk at hunden slikker i seg fra en flaske som ligger i bilen eller i garasjen. Smaker godt og søtt. Dette er en svært alvorlig forgiftning og må alltid behandles av veterinær!!!

Whitespirit er farlig. NB, ikke få hunden til å kaste opp. Gi heller fløte å drikke til hunden og deretter medisinsk parafin.

Det finnes mange andre forgiftninger som er farlige, men dette blir for mye å gå inn på her.

Hvis du lurer på om hunden har fått i seg noe giftig kan du ringe Giftinformasjonen på telefon

22 59 13 00